

F O A I E

pentru

mente, inimă si literatură.

№. 15.

Luni, 14. Aprilie

1847.

РЕФЪТАРЕА

първѣи Дѣи I. K. Шѣллер дѣспре цѣрмана ориѣине а лимѣѣ ромѣне.

„Wie sehr der Mensch irre gehen kann, wenn er sich in das Labyrinth des Sprachgewirres ohne die Fackel der Sprachphilosophie hineinwaget, oder von dem täuschenden Schimmer einer Lieblingshypothese geblendet wird!“ *)

Съ лѣвѣмъ маѣ вѣне, пе чѣлѣ че а зѣсѣ мѣлте вѣне дѣспре ориѣинеа ворѣелор, дѣкѣт съ мѣстрѣмъ пе чѣлѣ че н'а пѣтѣт: пѣтрѣкѣ нѣ пѣтемъ афѣла кѣселе етѣмо. лорѣче але тѣтѣлор кѣвѣнтелор. Ашеа се еспрѣмѣ M. T. Варроне дѣ картѣа са дѣспре лимѣа латѣнѣ. **) Кѣ чеа маѣ марѣ

мѣлѣтѣмѣре м'аш ѣи еспрѣмат асѣменеа шѣ еѣ асѣпра дѣсѣртѣчѣвѣѣ Domпѣлѣѣ профѣсор Шѣллер дѣспре лимѣа ромѣнѣ, карѣа ва ѣи обѣнтѣл крѣтѣчеѣ мѣле; дѣр дѣтѣче ѣам чѣрѣвт шѣ рѣчѣрѣвт прѣнчѣпѣѣ шѣ ѣам аплѣкат ла етѣмологѣѣе Dѣmѣсале, м'ам крѣзѣт дѣ тот дрѣптѣл дѣ-а-ѣ пѣне дѣпѣнтѣа окѣлор кѣар сѣптѣнѣа Dѣmѣсале. Сѣптѣнѣеле морале нѣ шѣдѣ рѣѣ дѣ фрѣнтѣа ачѣлѣвѣѣа, карѣ ле прѣпѣне алтора дрѣптѣ дѣвѣдѣтѣтрѣ: кѣчѣ дѣ есте чѣнева дѣторѣѣ а нѣ зѣта тѣссѣмѣле морале, есте фѣрѣ дѣпѣоѣалѣ маѣ дѣтѣѣѣ ачѣлла, карѣле дѣ-вадѣ пе алѣл кѣ елѣ. Еѣ сѣнт дѣпѣнѣѣ кѣвѣнѣсѣ, кѣ D. Шѣллер, ка зѣ вѣрѣват ѣнѣмат шѣ дѣвѣдат, дѣ пѣнтѣл ачѣста есте дѣ о пѣрѣре кѣ шѣне.

D. Шѣллер есте ачѣлла, карѣле дѣ-тре сѣссѣ с'а окѣзѣпат маѣ мѣлт дѣкѣт тодѣ кѣ ориѣинеа лимѣѣѣ ромѣне. Дѣ а. 1831 а пѣвѣлѣкат Dѣmѣпѣалѣѣ о кѣртѣчѣкѣ, дѣ карѣ се дѣнчѣарѣкѣ а дѣфрѣнѣце аргѣмѣнтѣеле адѣѣсе пѣнѣ атѣѣнчѣ пѣтрѣѣ romanѣтѣтѣе лимѣѣѣѣ поастрѣ. Еѣ вѣзѣѣѣ кѣртѣчѣка дѣ апѣл зрѣшѣтор 1832, дѣ карѣ кѣ ажѣторѣѣл лимѣѣѣѣлор сѣмѣтѣче, кѣ карѣ токѣмаѣ те окѣкѣпат, дѣнчѣпѣсѣм стѣдѣѣрѣ крѣтѣче асѣпра лимѣѣѣлор шѣ дѣ парѣте асѣпра лимѣѣѣѣ ромѣне. Мѣкарѣкѣ лимѣѣѣѣе нѣстрѣ еврѣпѣне,

*) „Кѣт дѣ марѣ поате грѣшѣ отѣл, карѣ се дѣкѣмѣте дѣ лѣвѣрѣнтѣл аммѣстѣкѣлѣѣ лимѣѣѣлор пѣлѣмѣнат дѣ фѣлѣсофѣа лимѣѣѣѣ, орѣ орѣѣт дѣ аммѣѣнѣгоарѣа лѣкоарѣ а зѣнѣѣ ѣпотѣсе фѣворѣте!“ Сѣнт кѣар кѣвѣнтѣле D. Шѣллер дѣ дѣсѣртѣчѣвѣѣа са дѣспре лимѣа ромѣнѣ. Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. 1. Bd. 1. Heft, S. 71.

**) „Igitur de originibus verborum, qui multa dixerit commode, potius boni consulendum, quam qui aliquid nequiverit reprehendendum: praesertim cum dicat, etymologica non omnium verborum posse dici causas.“ M. T. Varro L. VI. de ling. lat.

— афларъ де мичі фрѣнтаре, дитре каре ши лимба маѣаръ, — нѣ сѣнт семітче, чі се редѣк ла челле іафетиче, ши фондата лор кѣноштинѣ а пѣрчесѣ дін стѣдїл лимбелор індіче, маї вѣртос дін стѣдїл лимбеї санскрїте: еѣ тот пѣтеам а-мі да о пѣрере деспре кѣртїчіка Домпѣлї Шѣллер. Дар тѣртѣріескѣ, кѣ ам зїмвїт чї-тїнд ачеа оперъ, *) ши нѣ пѣтеам креде, кѣ авторѣл еї а скрїс кѣ гѣнд серїос. Еѣ нѣ кѣноштеам пе D. Ш., пе каре акѣм дл предѣскѣ ши'л респектезѣ, ка пе зп отѣ вѣтрѣнѣ, вѣрват дѣвѣдат, історїк вѣн, сасѣ националістѣ фербїнте ши плїнѣ де мерїте пентрѣ наѣвїнеа са, — де ши националістѣл Dzmісале дн egoїстѣл сѣѣ, се сімте дѣреросѣ де кѣтрѣ ромѣнїме. Дар че нѣ фаче отѣл пентрѣ наѣвїнеа са? Міе-мі паре реѣ, кѣ п'ам кѣноскѣт маї де мѣлт пе D. Ш. ши п'ам дат маї мѣлт кѣмпї-нїтате врожѣреї сале дін анѣл 1831: кѣчї чїне штіе? прїо о дїспѣтѣ маї лѣнгѣ пої пе пѣтеам дшпѣка, — зп ресѣлтат, пе каре еѣ л'аш фї дорїт дін інїмѣ. Ын вѣрват ка D. Шѣллер, кѣрѣїа нѣ'ї сѣнт пе-кѣноскѣте темейрїле, пе каре се зрѣск черчетѣрї ассѣпра лимбелор, ши каре дн пѣнтѣл ачеста с'а дштїнсѣ маї департе дѣ-кѣт орї че ромѣнѣ пѣлѣ акѣм, пѣтеа сѣ пе продѣкѣ чева ши фолосїторѣ ши поѣ. Дар сперанѣа поастрѣ се дшпѣдїнеазѣ вѣ-детѣнд ла анімеа, дштрѣ кареа се афлѣ

авторѣл, ши кареа нѣ есте де фїре де а лѣпѣда ідеїле че 'ї с'аѣ дшфїпт одатѣ ши 'ї с'аѣ дшкѣрнат. Новл трактат ал Dzmісале*) пе дшкредїндеазѣ, пе де о парте, кѣ авторѣл се дїне таре де чеаа че а ап-пѣкат а зїче дн а. 1831, пе де алтѣ парте кѣ ши-а стѣдіат де мѣлт матерїа са. Кѣ тѣте ачесте пої вом черка а сѣппѣне зпѣї черчетѣрї серїоасе ачестѣ дін зрмѣ лѣ-краре а Домпѣлї Шѣллер. Крїтїка поа-стрѣ ера сѣ еасѣ ла лѣмїнѣ дшкѣ дн а. 1844, атѣнчї кѣнд ам фост ши прїїмїт дштр'о мѣлѣ амїкавїлѣ прїма врожѣрѣ дін архїва содїетѣдеї трансїлване; дар о штіре че 'се ресѣндї п' аїчї, кѣ зп алт вѣрват дела Блаж ар фї лѣат ассѣпра са сарчїна де а ресѣнде, пѣ-а опрїт дн мїж-локѣл лѣкрѣреї. Аста есте кавса дштрѣ-зїереї. Кредем дшсѣ, кѣ кѣ ачеста крї-тїка п'а перѣт нїмїк дін предѣл сѣѣ: пѣ-трѣкѣ черчетѣрїле де фїреа ачеста аѣ пре-дѣл сѣѣ тотдезїна дн сіне. Сѣ vedem маї дштѣїѣ пѣрерїле авторѣлї деспре лимба пострѣ ши прїнчепїї пе каре зрѣште чер-четѣрїле сале.

Авторѣл, дн пѣререа са, кѣ ар фї ре-стѣрнат аргѣмїнтеле пентрѣ romanїтатеа лимбеї ромѣне, — ачеаа че п'а фѣкѣт, — пѣрчѣде дін ідеаа: кѣ дшкѣ пѣлѣ акѣм нѣ с'а афлат фондѣл, — елетѣнтѣл, дін каре с'а формат лимба пострѣ!**) — De mїpare! Астѣзї тѣте лимбеле европене ши-аѣ гѣсїт орїдїнеа: пѣмаї лимба ромѣнѣ сѣ

*) „Argumentorum pro latinitate linguae valachicae s. rumunicae episcrisis,“ scripsit I. C. Schuller, Cibinii, 1831. — D. Ш. с'а фѣрїт а зїче „romantitas linguae rumunae“: кѣчї ачест дін зрмѣ кѣвѣнт поате прежѣдека іпо-тесей сале, тѣкаркѣ дн провѣнчїе сѣсеште.

*) Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde, 1. Bnd. 1. Heft, S. 67—108.

**) „So lange das ursprüngliche Sprachelement dieses Volkes nicht aufgefunden ist,“ u. s. v. S. 72.

fie атѣт де неферичитъ? №. Домнѣл III. се дндъръ а не арѣта пѣтинѣа де а гъси ачеллѣ фонд. Ынде? дн лимба церманъ. Ла фаѣа 82 зиче: „къ кѣмпѣдѣа кѣвинтелор ромѣне къ челле цермане о привеште пѣмаї ка зп лѣкрѣ че есте, — фъръ а dedѣче алтѣ зрмаре, декѣт къ: саѣ ромѣниї се цинѣ де виѣа церманъ, саѣ челл пѣдинѣ аѣ авѣт дмпѣртѣшпѣре къ попѣлиї церманї тот атѣт де мѣлт, кѣтѣ аѣ авѣт къ гречїи ши романїи,“*) Да кѣ фондѣл лимбеї поастре пѣлѣ акѣм нѣ есте кѣмпоскѣт, ши о парте а дїемеї де маї свс, — зп „саѣ“ — не редѣче ла виѣа церманъ: фъръ дндоялѣ аїчї есте пѣтинѣа де а гъси ориѣинеа лимбеї ромѣне, саѣ дн партеа ачеаста кѣмпѣнеште маї мѣлт фондѣл че л кѣвтѣм! Аофаръ де ачеастѣ ипотесѣ зпїкъ пѣлѣ акѣм, D. III. маї аре дпкъ зпа. Ла фаѣа 77 дн поата къ №. 13 зиче, къ „мѣлѣдїмеа кѣвинтелор грече есте мѣлт маї маре дн лимба ромѣнѣ декѣт а челлор латїне, — о дпсѣшитате а лимбеї пѣстре, не кареа тоѣї о тре кѣрѣ къ ведереа,“ — се днделеце, къ пѣлѣ ла D. Шѣллер.

Еѣ те воїѣ цинѣ де ачесте доаѣ елементїте: де челлѣ грекѣ ши де челлѣ церманѣ: пентрѣкъ ачесте сѣлт зп че поѣ дн дїсцѣтеле деспре лимба ромѣнѣ, ши

*) Ich schliesse mit der Bemerkung, dass ich die Verwandtschaft rumuonischer und germanischer Wörter, — nur als Thatsache betrachte, ohne daraus schlechterdings eine andere Folgerung zu machen, als dass dieses Volk entweder selbst dem germanischen Stamme angehöre, oder doch wenigstens eben so gewiss lange Zeit mit germanischen Stämmen in Berührung gestanden, als es mit Hellenen und Römern, etc. S. 82.

пентрѣкъ етїмологиїме авторѣлѣ батѣ тот дн партеа ачеаста. Дрептатаѣ чере съ мѣртѣрїсїм, къ D. Шѣллер кѣмпоаште дрѣмѣл, не каре се кѣтѣ ориѣинеа лимбелор. Дѣмпеалѣ нѣ се дптемеїалѣ не мѣртѣрїї їсторїче, ши преа вїне фаѣе. Еѣ дпкъ ам зїс тотдеаѣна, къ о лимѣ ворѣеште еа дпсашї пентрѣ сїне; дар ворѣеште пѣмаї ачеллѣїа, ал кѣрѣї капѣ есте лѣмпїнат прїп фїлософїа кѣвѣнтѣлѣї, ши а кѣрѣї мїнте нѣ есте орыѣтѣ де нїчї о ипотесѣ преформатѣ, де нїчї о idee дпсїптѣ. Мѣртѣрїїле алтора пѣмаї атѣнчї аѣ пѣтере, кѣнд сѣлт зрмате де прове перестѣрѣнавїле. Де-а дмплїнїт авторѣл асѣел, орї нѣ, даторїїле зпїї лимбїст, ва демѣстра крїтїка теа ла окїѣ къ кѣвинте ши къ пѣтерї.

Ам зїс къ авторѣлѣ нѣї сѣлт некѣмпоскѣте темеїрїле, не каре се зрѣск черчетѣрїле асѣпра лимбелор. Съ vedem дар ши прїнчепїї Дѣмїсале, дмпрезпѣ къ регѣлеме че ши ле пропѣне.

Ла фаѣа 70 ашеаѣлѣ кѣмпоскѣтѣл дпдоїт прїнчеп фонетїкѣ ши логїкѣ, дѣпѣ каре зрмеаѣлѣ а се фаѣе орї че алтѣзраре дптре лимбе. Спре а пѣгѣ декїара доаѣ кѣвинте де кѣмпате, се чере дптре еле о семѣлѣтате пѣпѣмаї сѣнетїкѣ, (ла сѣнет, ла лїтере), чї ши ідеалѣ: съ семене адекѣ ачелме доаѣ кѣвинте пѣпѣмаї дн лїтереле че сѣлт матерїа кѣвѣнтѣлѣї, чї ши дн ідеаа че се еспрїмѣ прїп елле. Спре ес семпѣлѣ: дптре прїндѣ ши прендо (prehendo), дѣкѣ ши дусо, шчл. есте семѣлѣтате сѣнетїко-їдеалѣ. Кѣ кѣт вор семѣна доаѣ кѣвинте алтѣзрате маї мѣлт саѣ маї пѣдинѣ дн амѣндоаѣ ачесте пѣнтѣрї, къ атѣт ши кѣмпѣдѣа лор ва фї маї маре саѣ маї мїкъ. Се днделеце де сїне,

къ Ende на фi identitate шi фонетикъ шi лоџикъ, прекъм дн ачеi доi верви ad-
dusii drept essempla, нъ маi ретжне пiчi
о дндoиалъ. — Ачеста есте шi принципъ
теѣ дн амлтърареа че фак днтре лимбе.
Ме внескѣ шi къ ideile Domnului Шеллер
аспра авсвлѣ че се фаче де къръ твлдi,
варii прiвескѣ орi нъмаi ла партеа свѣ-
тiкъ, орi нъмаi ла партеа лоџикъ, iar
чевалалтъ о dedзкѣ prin mi de свчiтърi.
Din пвтѣл ачеста D. авторъ ловеште
din кжд дн кжд къ саркасте не авторii
dictionarului постръ де Бѣда. Штим къ
еi дн ентѣсиастѣл лор аѣ мерсѣ кжте о-
датъ преа департе. Дар че нъ фаче отѣл
пентрѣ паџiвнеа са, маi вѣртос кжд о
vede днтѣтнать де тоате пърџиле? Еѣ
днсъ воiѣ пне днаiнтеа Domnului Ш. а-
всврi маi гроасе, — авсврi нъ грешел-
ле, — фѣкжте кiар де дѣтнеалѣi. Дар де
че съ нѣмескѣ еѣ авсврiле авторълѣ авс-
сврi шi нъ грешелле? Пентрѣкъ D. Ш.
нънъмаi кнпоаште, чi шi пропне алтора
dreptѣ днвѣдѣтъръ принципii етимолоџiei.
Авторii dictionarului де Бѣда поате къ
п'аѣ авт копштiицѣ лѣминать де принципii
adoptaџi аствѣi дн черчетъриле че се
фак деспре ориџинеа лимбелор. Adelaar,
Vater (Vater), шi Раск п'аѣ грешит маi
пѣџиѣ декжт авторii ворварѣлѣ постръ;
шi дакъ авторъ лдореште прове, еѣ дi
ночiѣ серви къ посiпареле плiне.

(Ва зрма.)

С I Л А. (183*.)

Ера о iарнъ аспрѣ ш' о поапте че 'нпрозеще,
Шi крiвѣџѣл, къ вискол, мѣџеа прекъм мѣџеџе
Ѣн таѣр че ' рѣнит.

Днтр'зи кѣтзи d'o латърѣ а зпѣi сат маi mare,
О разъ днтѣнать да славъ лiкъраре
Сѣвт зп троiан алѣит.

Троiанъл ера касъ, кнпчоаръ лѣкѣитъ
Че'ї аствѣна немѣџii интрареа змiлiтъ, —
Bordeis de мѣнчiтор.

Шi raza днтѣнать venea днтр'o лѣминъ
D'o флакъръ 'н чевншъ че вѣлѣвѣа дн тiнъ
Не зп зскат котор.

Къ фѣрѣиле дн вржне, къ фѣџиле воiоасе,
Днтiнд кѣт пот къ фѣсѣл din каiere стѣфоасе
Dоѣ фемеi кжнтжнд.
Бѣтржнъ есте зпа, ка iарна де алѣитъ,
Iар алта есте жѣнъ, вѣлае шi iзѣитъ
De кѣџi о вѣд рѣжжнд.

П' зп пат де паѣе нъмаi зп вiет вѣтрѣн волеџе,
Фемеiле, къ рѣндѣл, кжд ел се десвѣлеџе
Се дѣк де 'л днвѣлеск.

Шiшi рѣд кжд вѣд къ ферве дн оалъ о гѣнъ
Ч' аѣ кнпѣтат не лѣкъръ дела а лор вечiнъ,
Кѣчi торѣѣi оменеск.

Офѣтъ вѣтрѣна днсъ шi зiсе кѣтре фiкѣ:
„Кжд ам лѣзат не татт'o, не кжд ераi тѣ мiкъ
Ерам маi фѣрiџiџi.

Авеам кѣсѣџа поастрѣ, авеам копрiнсврiвѣне,
Авеам фѣзѣоасе холде шi тѣрѣе ла пѣнѣне,
Авеам аргѣџi плѣтiџi.

Шi вiте 'н вѣтѣтъръ, шi плѣџѣл лѣнѣкъ касъ,
Ш' зп кѣлѣтор, орi каре, гѣсѣа чева не тасъ
Кжд с'а вѣтеа ла поi.

Ера фѣрѣташ вѣтрѣнъл, ка ел пѣџиѣи къ старе,
Аѣта 'нвѣртеа prin кѣрте къ каръл сѣѣ чел таре;
Ѣн кар къ шасе воi.

Не орi че пѣнеам тѣна ешѣа дн тоате вiне.
Тѣ сѣтѣнѣи къ татт'o шi фратѣт'o къ мiне. . .“
Аiчеа с'а опрiт,

Ш' зп окiс де деснераре дiнти не о iкоанъ
А свiнтеi пѣскѣтоаре зiкънд: „Дн орi че гоанъ
А соартеi тѣ ам чiнштiт! . . .“

„— Odatъ спънеа тата к' авеам ши пої тошиє,
De чє адї вьндѣт'о матъ? кь ї рѣѣ дн овѣдїє;
Мънчедї пентрѣ стрейн.“

Шго лакрѣтъ дїн плѣопѣї лѣчї, прекѣт лѣчеще
Пе цѣана азропей о роѣ че пїстече
Dintr'ън азѣр сенїн.

„— Noї п'ам вьндѣт'о матъ; воїерїї неаѣ лзат'о.“
„Шї кѣт? аша кѣ сіла?“ Ба тот неаѣ тот скѣртат'о
„Кѣ кѣрдї де жѣдекѣдї
„Пѣл' аѣ лзат'о тоатъ.“ — Че вїскол е афарь!
„Ѣнд' о фї пенеа, матъ?“ — алешїї дл лзарѣ
„Ш' акѣт ка ш' алте дѣдї.“

Пе масъ лѣнгъ татс'о фегїда 'н перѣвдаре
Днтїне о тѣратъ шїї пѣсе де тѣнкаре
Фертѣра дела фок.

„Ох, сѣ'тї трѣещї фегїдѣ, кѣ фоатеа тѣ довоарѣ.“
„Шї'дї ам шї вїн, тѣкѣдѣ; шї'дї ам шї пѣнїшорѣ,
Ioї те колеа о кок.

„— Сѣ ам де тїне парте, фегїдѣ кѣ дѣрере!
Атѣт днї маї рѣтасе дїн тоат' а меа авере
Ла вѣтрѣнедеа теа.
Кѣчї фратет'о се веде кѣ тї'л тот тѣлп сатѣл:
Сѣрачїї дѣк повара їар родѣ 'л їа богатѣл
Дл лѣтеа аста реа.“

Дл чеасѣл аста дѣлче че веселеа копїла
Кѣ вѣкѣрат пе татс'о, фїка сатанї: сіла
Ла зша еї грїнда:
Дої доровандї че калеа пѣреа кѣ рѣтѣчїрѣ,
Зѣрїнд лѣтїнѣ поаптеа, сѣ стеа ачї венїрѣ,
Ка доар' ва сенїна.

Дпїнг шї їнтрѣ 'н касѣ кѣ їарна дн спїнаре.
„— Ачї авет де тоате шї калд шї де тѣнкаре
Шї 'н кѣпѣ вїнїшор.
Маї фачедї фок пе ватрѣ шї дацїне'дї шї патѣл.
Маї дѣте жос вѣтрѣне, саѣ, кѣлѣкте д'а латѣл
Кѣ даѣ де вѣ отор.“

Офѣ адѣлк вѣтрѣнѣл кѣчї сіла е кѣшпїлїтѣ.
Аѣсѣ вѣтрѣна фѣрка: ера овїчпзїтѣ
Кѣ астфел де невої,
Їар вїата копїлїдѣ, дн тареа еї дѣрере
Ростї плѣнгѣнд: „Жѣпѣне, п'авет нїчї о пѣтере,
N'авет нїчї кар, нїчї вої.“

Шї сѣспїнѣнд дїн сѣфлет; щергѣнд кѣ зевелѣкѣда
Шїроаеле де лакрѣтї, се дете сѣрѣкѣда
Пе шѣредѣл вѣтрѣн.
Шї дї шоптї: „Тѣкѣдѣ, ддї фак еѣ дентѣнкаре.
Сѣ пѣ аївї нїчї о грїжѣ. Жѣпѣне, аївї рѣвдаре,
Кѣ доар' пѣї фї пѣгѣн!“

„Мѣнкареа'ї пентрѣ тата, кѣчї веїл кѣт волеще.
Е ан акѣ 'н пѣресїтї декѣнд се кїнѣще,
Сѣ пѣ'л дадї жос дїн пат!
Шї тата е вѣтрѣнѣл, шї п'авет нїчї гѣтеажѣ,
Пе пенеа де треї зїле де кѣнд 'л аѣ dat de стрѣажѣ,
Алешїї 'л аѣ лзат.“

Дар доровандїї цанепї тот спарг шї тот днжѣрѣ,
Шї свѣт шї пѣнїшоарѣ шї вїнѣл шї фертѣрѣ
Кѣ'с оатенї стѣпѣнещї.
Ел пѣ маї стѣ ла ворѣв кѣнд аре вїчї дн тѣлп
Кѣнд аре 'н сѣн порѣнкѣ шї калѣл че'дї днфрѣлп
Кѣ ел, сѣ пѣ глѣтещї.

Се 'пвроводеа копїла шї о 'нека сѣспїне;
Ера се 'поате 'н вїскол, сѣ теаргѣ ла вѣчїне,
Сѣ ч'ар зп озпор,
О тѣлп да фѣнѣ сѣ фак' о пѣнїшоарѣ,
Сѣ факѣ алѣ чїпѣ акѣт д'ал дѣлѣа оарѣ
Сѣ факѣ алт фокшор.

Ста дїн афара зшеї сѣ вазѣ вр'о кѣраре,
Вр'о пѣргїоарѣ тїкѣ, сѣ вазѣ лїкѣраре
Де фок ла вр'ън вѣчїн,
Шї крївѣдѣл, кѣ вїскол, тѣа ка врїчѣ афарѣ,
Шї еа 'ї дескѣлѣдѣ, тїка, кѣ зекїа еї де варѣ,
Кѣ тѣнїле дн сїн.

Кѣнд зп аргат дїн кѣрте, дїн кѣртеа воереаскѣ
О прїнде ш' о днгїнде с'о дѣкѣ сѣ тѣнчѣаскѣ,
Кѣчї цїе а лѣкра.
„Коккоана фаче клакѣ, шї с'а фѣкѣт де весте
Ла кѣдї аѣ фост п' авасѣ, ла фете шї невесте
Сѣ теарг' а ажѣта.

„Кѣчї есте пѣнтѣ шаре, е пѣнтѣ воїереаскѣ
Дѣтїнїка че вїне; шї трѣвѣ сѣ гѣтеаскѣ
Мїресїї адѣрпѣт.“

Шї рѣцїле шї лакрѣтї задарнїче дї фѣрѣ.
Аргатѣл пѣ глѣтеще; о вате ш' о днжѣрѣ, —
Саѣ, чере де вѣзт!

Дар нѣ авеа фетица декѣт о зеке вене
 Ші врео треї парале черчел ла о зреке,
 Каре вої аї да,
 Ші нѣ врѣ съ прїмеаскъ кѣмплїтѣл фѣръ мїлѣ.
 Бѣтѣнд'о, сѣдсїнд'о, о тот врѣнчї дн сїлѣ
 Ла лѣн' а скѣртѣна.

Треї зїле віата фатѣ нїміка нѣ афласе
 Де татѣ'о чел волнав пе каре дн лѣсасе
 Флѣтѣнд шї кїнвїт.

Ші кѣнд скѣпѣ, мїкѣца, венї кѣ перѣвдаре. —
 Немедїї котронїрѣ шї касѣ шї їнграре. —
 Авїа а немерїт.

Лѣнтѣндѣсѣ кѣ їарна, съ їнтре їсѣтїсе;
 Дар, татѣ с'о ка гїаца, де мѣлт днцененїсе
 Шї нѣтѣса нѣреа.

Пе фратес'о дн дасе запчїл ла ошїре,
 Шї, сїнгѣрѣ, орфана, плѣнѣа дн зѣнѣчїре,
 Шї нѣрѣл дншї стѣлѣа.

Сѣфла ла пенѣл тѣсеї ка доар' с'о днкѣлзеаскъ,
 Дн кѣзта вожокѣл, дар, знде сѣл гѣсеаскъ,
 Кѣ ѣ ла арендан,
 Д'одатѣ кѣ кѣлдареа лѣат зѣлог дн сїлѣ
 П' о оарѣв даторїе! — О Доамне, фїедї мїлѣ
 Де ров шї де кѣлкан!

Ч. Болїак.

Афорїсте пенѣрѣ нѣстрареа сѣнѣ-
 тѣдїї.

(De Dr. Vasї.)

Нѣртареа віедїї ноастре есте датѣ дн
 тѣна ноастрѣ, днсъ тотдеодатѣ шї дн
 гласѣл патѣрїї шї а кондїїїонѣї сѣвт пѣсе
 шї регѣлеле дѣпѣ каре авем о пе нѣрта,
 шї каре пої нѣ ле пѣтем дїо зї дн зї кѣл-
 ка, фѣрѣ съ пе ажѣогѣ педѣапса.

Кѣмпѣтареа дн тѣнкѣрї шї вѣзѣрї
 есте пѣтѣгѣдїт чеа маї кѣмпѣнїторе кон-
 дїдїе спре дїнереа віедїї, шї спре ажѣн-
 дѣреа зпор веселе шї днпалте вѣтрѣнѣде.

О кѣвїїнчїосѣ нѣстраре ла днтрѣвї-
 реа мїжлѣчелор нѣтрїторе, фаворѣазѣ фѣрте
 мѣлт лѣкрареа тѣтѣрор органелор шї нѣ-
 стразѣ еперѣїа трѣпѣлї шї а сѣфлетѣлї.

Пачеа сѣфлетѣлї, воїа вѣпѣ шї дн-
 дѣстѣлареа сѣпт пеатра фѣндamentalѣ а
 ферїчїрїї, сѣпѣтѣдїї шї а віедїї лѣнѣї.

Нїмік нѣ пе днвѣтрѣнѣще маї днгра-
 вѣ, декѣт фрїка де а пе фаче вѣтрѣнї.

О їнїтѣ воїосѣ, кѣмпѣтареа шї мїш-
 кареа сѣпт треї кардїнале мїжлѣче а дїе-
 тетїчеї.

Дакѣ отѣл дѣпѣ днсѣнїреа патѣрїї
 саме аѣ афлат адевѣрате тѣсѣрѣ а вѣкате-
 лор шї а лѣкрѣлї, астѣелїѣ, кѣнд днпѣл
 нїчї песте зпа дїп еле сѣ нѣтреакѣ, атѣн-
 чеа ел аѣ афлат шї кїеа спре сѣпѣтате.

Дн от сѣпѣтос адекѣ ачела че сѣ
 сїмте віне, нѣ аре а сѣ лега преа стрѣнѣс
 де дїетѣ. Ел аре сѣ се дѣдеа ла деосе-
 нїте модѣрї де віадѣ, аре сѣ віедѣїаскъ
 акѣм дн аер слобод, акѣм дн одаїе, аре
 сѣ тѣмле кѣларе, сѣ се кѣрѣде, сѣ вѣ-
 пѣае, шї їарѣш сѣ се одїхнеаскъ.

А нѣ тѣнка преа мѣлт шї а лѣкра
 фѣрѣ посоторѣре дїне трѣпѣл шї сѣфле-
 тѣл сѣпѣтос.

Нїмік нѣ дѣче маї сїгѣр ла сѣпѣтате
 шї ла лѣнга віадѣ, декѣт кѣмпѣтѣл, вѣ-
 кателе сїмпле шї лѣкрѣл де ажѣнѣс.

Пачеа Домпѣлї дн лонѣрѣл їнїтеї шї
 фолосїтореа вѣрѣвѣдїе дїо афарѣ сѣпт сїп-
 гѣре адевѣрате темеїрї а ферїчїрїї, а сѣ-
 пѣтѣдїї шї а віедїї лѣнѣї.

Нїмік нѣ стрїкѣ сѣпѣтатеа маї мѣлт
 шї маї зпор декѣт дѣстѣрдареа отѣлї
 дн прївїнѣа аерѣлї, пенѣрѣ ачѣеа орї че

om este datorit̄ a сь пѣзи de асча дес-
тердаре ши де ар фї кѣтва интрат дѣ-
трѣса, а се десвѣда де еа кѣ дѣчетѣл.

Е лѣкрѣ афарь де дѣдоіалѣ, кѣткѣ
температѣра аерѣлѣ феліпритѣ аре о іп-
флвндѣ де кѣпетеніе дѣ сѣпѣтатеа отѣ-
лѣ, фїндкѣ еа продѣче деосебіте мѣтѣрї
атѣт дѣ віада вегетатівѣ, кѣт ши дїнамї-
кѣ а лѣї.

А дѣкѣпѣра пре кѣт се пѣте аерѣл
стрїкат ши а гѣста кѣт де мѣлт аерѣл кѣ-
рат, есте дѣтѣа овѣсаскѣ регѣлѣ а дїе-
тетїей.

Прїмѣвара сѣ пѣ десвратї преа кѣрѣнд
вестмѣтѣл де сарнѣ, ши тоатла сѣ пѣл
дѣвратї преа тѣрзіѣ, маї вѣртос дакѣ а-
честеа апотїмѣрї сѣлт вѣде, рѣчї ши
фѣртѣноасе.

Кѣ кѣт веї скїтѣва маї дес кѣтешїле,
кѣ атѣта ва фї маї прїпчїос сѣпѣтѣдїї.

Нїмїк пѣ лѣкрѣ асѣпра дѣхѣлѣ ши сѣ-
флетѣлѣ пострѣ маї стрїкѣчїос ши маї прѣ-
пѣдїторїс де пѣтерїле вїедїї декѣт ресїпї-
рѣа челор маї повїле сѣкѣрї а трѣпѣлѣ
пострѣ.

Кѣрѣденїа ши кѣлївареа пелеї сѣлт
мїжлѣче де кѣпетенїе спре лѣпѣїрѣа вїедїї.

Кѣрѣденїа есте пентрѣ копїї жѣтѣ-
тате де віадѣ, кѣ кѣт дї веї дїнеа маї кѣ-
радї, кѣ атѣта вор крѣще маї вїне ши ле
ва дѣфлорї сѣпѣтатеа.

Де ар фї фост фїрѣа отѣлѣ ла дѣ-
ченѣт орї каре, тотѣши ел дѣ статѣл де
акѣт аре де лїпсѣ спре дїперѣа сѣпѣтѣдїї
ши лѣпѣїрѣа вїедїї о пѣдѣпѣдекатѣ ши де-
ствѣл мїшкаре.

Тїмѣрїѣ дѣ пат ши тїмѣрїѣ дїа пат
фаче не от сѣпѣтос, дѣделент ши богат.

Кѣ кѣт есте сомѣл маї іntensїв, кѣ
кѣт маї лїпшїтїт, кѣ атѣта поате фї маї
скѣрт. Сомѣл преа лѣпг дѣ лок сѣ не
репѣсаскѣ ел не фаче лѣпѣезї, кѣ мѣдѣ-
лѣрї греле, лепешї, дѣгрѣашѣ сѣоделе,
тѣмпѣше сїмѣврїле, дѣгрѣоїашѣ капѣл ши
не фаче петрѣвнїчї спре дѣделетнїчїрѣа пѣ-
терїмор спїрїтѣале.

Нѣ дѣ кѣлкарѣа, чї дѣ скѣларѣа де време
заче адевѣратѣл мїжлок а пѣтеа dormї
поаптеа.

Есте петѣгѣдѣїт, кѣткѣ кѣлївареа ре-
лїцїосѣ есте фѣндѣментала трѣвїндѣ спре
о віадѣ богатѣ де фапте вѣне, кѣчї кѣт
сѣ крѣаскѣ копачїл, сѣ дѣфлорѣаскѣ ши
сѣ адѣкѣ роадѣ, дакѣ пѣ се ва адѣпа кѣ
сѣкѣрї де віадѣ ла рѣдѣчїна са.

Нѣмаї пѣстрареа тїпѣрїмеї прїп мо-
ралѣ ши релїцїосѣ крѣщере, прїп о стрѣжсѣ
прївегїере асѣпра пѣртѣрїмор ши прїп тїм-
пѣрїе дѣдаре ла кѣтпѣт ши скоп, есте ко-
лѣтла чеа маї сїгѣрѣ а дїнеа темелїа вїедїї.

Лѣї дѣтпѣзеѣ пѣтем пѣлѣча пѣмаї а-
тѣнѣа, дакѣ трѣїм дѣтпѣзеїеѣше, ши пої
трѣїм дѣтпѣзеїеѣше, дакѣ не дїнем віада
дѣкѣвїїпчїосѣ дѣртѣрїре.

Меморїа (дїперѣа де мїпте) пѣстрѣ есте
ка ши о галѣрїе де ікоане а зїлелор пѣ-
стре де вїїадѣ. Челе маї фрѣтѣоасе ши
пѣлѣтѣ ікоане сѣлт ачелеа че не зѣгрѣ-
век зїлеле а вїне фолосїтеї вѣрѣвѣдїї.

А трѣї атѣта дѣсѣтпѣазѣ кѣт а фї
вѣрѣват ши вѣрѣвѣдїа есте мѣтѣа фѣрїчїрѣеї.
Іарѣ дакѣ ачѣаста тоаре атѣнѣа отѣл е
шї пѣфѣрїчїт орѣфан, каре нїчї тѣтор пѣшї
афлѣ.

Ачела е фѣарте лѣкрѣторїѣ, каре пѣ
аре време де перѣдѣт.

Тóте възприле пѣтътещи́ нѣ се аратъ ка дарѣл лѣи Dampezeѣ, пре каре поѣ дарѣ тревѣе съ ле дѣтревѣимъ къ къвиѣцѣ шѣ съ ле прѣимѣмъ къ мѣлѣмѣтѣ. О дреапѣтѣ виѣцѣ а иѣмѣи стѣ шѣ дѣ репортѣл ачесторъ вѣкѣрѣи дѣ чеа маѣ дреапѣтѣ реладѣе. Чѣне о пóртѣ, ачела нѣ е склалѣл ачесторъ вѣкѣрѣи, ел нѣ ле рѣпеще къ сѣла ма сѣне, ел нѣ е пѣсъдиос дѣ пропрѣетатеа лор, нѣ е пѣферѣит дѣ липса лор, нѣ е пѣмѣнгѣят пѣптрѣ а лор пердере. Дѣсѣ де алѣтѣ парте ел нѣи нѣ ле алѣнгѣ дела сѣне, нѣ ле калкъ къ пѣчѣорѣл, чѣ се остепеще пѣптрѣ ел, дѣкѣт ел се фак пѣптрѣ дѣпсѣл о адевѣратѣ тревѣиѣцѣ, ел нѣ ле рѣсѣпеще, чѣ ле дѣне, ка съ ле дѣтревѣе къ къвиѣцѣ.

Дѣдеметнѣчѣреа фаче пре маѣстер. Пре къмъ ла тóте месерѣе шѣ мѣѣестрѣе дѣ вѣдѣчелѣл се фаче прѣи дѣдеметнѣчѣре маѣстер, аша е шѣ къ тарѣа мѣѣестрѣе а вѣдѣи. Маѣ паѣнте тревѣе съ дѣченѣи. Ноѣ нѣртѣмъ тоѣ дѣ поѣ пѣтереа дѣченѣтѣлѣи, а дѣкъ воѣа. Кѣмъ дарѣ ачѣаста се хогѣрѣеде а зрѣа волдѣрилор мѣндѣи, де лок е пашѣл дѣтѣи шѣ фѣкѣт, шѣ чѣмѣлалте стаѣ гата.

Кѣ мѣѣестрѣа вѣдѣи е токѣа аша, ка орѣ къ че алѣтѣ мѣѣестрѣе. Маѣстерѣл се дѣдеметнѣчѣе дѣ еа къ о вѣшѣрѣиѣцѣ, шѣ грѣвѣтѣдѣе дѣченѣтѣлѣи се перд дѣ лѣвертатеа сѣвѣрѣшѣреѣ. Че аѣ фост ла дѣченѣтѣтѣ мѣлкъ, се фаче маѣ тѣрѣиѣ пѣлѣчере шѣ нѣмѣиѣеа, каре о къвѣоще одатъ нѣ о ва скѣмѣа къ врео алѣтѣ пѣлѣчере.

Мѣѣестрѣа дрептеѣи вѣдѣи нѣ е маѣ греа дѣкѣт алѣтѣ мѣѣестрѣе; дѣсѣ нѣи о мѣѣестрѣе нѣ е вѣшóрѣ, шѣ нѣмаѣ ачела е маѣстер, каре се мѣшкъ дѣтрѣпса къ лѣвертате.

Чѣне нѣ аре дѣ вѣдере диетѣтика дѣ зи- леле сале сѣпѣтоасе, ачела нѣ ва ажѣпѣе нѣи одатъ аколо, ка съ келѣтѣаскъ ачѣа сѣмѣ де пѣтере а вѣдѣи, че зидѣторѣл ѣаѣ дѣрѣит'о.

Мѣѣестрѣа де а гѣтѣи вѣкателе се пóте нѣмѣи къ дрепѣтѣл мѣѣестрѣа дѣвенѣпѣрѣи, шѣ орѣ че вѣкѣтѣрѣе се пóте сокотѣ дрепѣтѣ фабрика бóлемор. Аѣчѣа се местекѣ ла олаѣтѣ дѣтр'о тасѣтѣ маѣ пѣпотрѣвѣтѣ аромѣлестреѣне, къ але пóстре продѣкѣте, аѣчѣа се дѣвѣиѣ фѣрѣ прѣвѣиѣцѣ ла прѣиѣпѣле хѣмѣче чѣле алѣфѣлѣи де сѣне къратѣ шѣ пѣстрѣкѣчѣиѣсе лѣкѣрѣи прѣи о пѣпотрѣвѣтѣ лѣкѣрѣе дѣ венѣи, че де шѣ лѣкѣрѣ дѣчет, тотѣшѣи сѣгѣр а не адѣче кът маѣ кърѣнд ла сѣрѣшѣт. Кѣткъ вѣкателе тревѣе прѣгѣтѣте есте пѣтѣгѣдѣит, дѣсѣ нѣ прѣи мѣѣестрѣи пѣфѣрѣщѣи, чѣ кът се пóте дѣпѣтѣ фѣреа лор дѣсѣшѣи.

Оаменѣлор вѣтрѣнѣи нѣ поате липсѣи дѣврѣкъмѣнтѣеа де флапѣл фѣрѣ вѣтѣшареа сѣпѣтѣдѣи.

Капѣл пофѣтеѣе дѣи тоате пѣрѣдѣе трѣпѣлѣи маѣ мѣлѣтѣ рѣчѣалѣ, пѣптрѣкъ сѣпѣцеле мерѣе дѣтрѣпсѣл рѣпѣде шѣ дѣ тарѣ кътѣдѣе. Дрепѣт ачѣеа а дѣвѣлѣи капѣл дѣ къчѣлѣи къ влѣне нѣ поате фѣи прѣиѣиѣос. Нѣмаѣ рѣзелор соарѣлѣи фокоасе съ нѣ еспѣи капѣл гол, къчѣи прѣи ачѣаста вѣшор се пѣскочѣеде апрѣндереа креерѣлор. Дрепѣт ачѣа рѣгѣла веке рѣтѣне пѣстрѣтѣватѣтѣ: Капѣл рѣче, пѣпѣтѣчеле дескѣи шѣ пѣчѣоа- рѣле аѣ съ ле дѣни калде. Асѣпра ачѣщѣи рѣгѣлѣи диетѣтиѣе пѣкътѣеск чѣеи маѣ мѣдѣи.